

[Undervisningsministeren.]

Juli 1814 bestemmer henholdsvis i § 35 for Købstædernes Vedkommende, at for den konfirmerede Ungdom, der ønsker at „øve sig videre i Skrivning eller Regning eller tage Del i anden nyttig Undervisning, skal der, efter Overlæg med Skolekommissionen, om Vinteren holdes Aftenskole 2de Gange om Ugen“, og i § 28 for Landets Vedkommende

„een Time ugentlig til Mandspersonerne om Aftenen, og een Time til Pigerne om Dagen, alt efter Sognets Skolekommissions nærmere Bestemmelse.“

Hvor megen Betydning disse Aftenskoler, som der blev givet Anvisning paa ved disse to berømte Forordninger af 1814, har haft, lader sig ikke nu oplyse. Men i 1856 blev der ved Lov af 8. Marts 1856 § 5 d. tilsagt dem en Støtte af Skolefonden. Paa den Maade levede de saa videre. I 1872—73 forelagde daværende Kultusminister Hall et Skolelovsforslag, i hvis § 8 det blev gjort til Pligt for Landkommunernes Sogneraad, naar de unge Mennesker inden 16. Oktober meldte sig til Deltagelse i fortsat Undervisning i Vintermaanederne, at oprette en Fortsættelseskole for unge Mennesker over den undervisningspligtige Alder med Undervisning 3 Gange ugentlig, 2 à 3 Timer hver Gang og ikke senere end Kl. 8 Aften. Lærerne skulde være pligtige at undervise, men opmuntres ved Præmier, der uddeltes af Ministeriet. Dette Lovforslag naaede kun til første Behandling og blev ikke gennemført. Kultusminister Scavenius tog Tanken op i 1884—85; i sit Skolelovsforslags § 16 fremsatte han nye, noget omarbejdede Bestemmelser om egentlige Fortsættelsesklasser. Men heller ikke dette blev gennemført; 70erne og 80erne var jo saa optaget af den store politiske Strid, at mange gode saglige Reformforslag maatte staa i Stampe.

I 1893—94 rejstes Spørgsmaalet om Statsstøtte til Aftenskoler, men først det næste Aar gennemførtes en saadan Støtte. Paa det Tidspunkt fandtes der godt 500 Aftenskoler her i Landet, og de fik fra Skolefondene et Tilskud paa 7 000—8 000 Kr. Paa Finansloven for 1894—95 blev der ydet et Statstilskud paa 10 000 Kr. Det steg efterhaanden og naaede i 1921—22 et Beløb af 60 000 Kr. Imidlertid gjaldt alt dette kun Aftenskolerne paa Landet. Men ogsaa i Købstæderne arbejdede der sig Aftenskoler frem, og i 1905—06 kom der et Andragende fra Aftenskoler for Arbejdere i Fredericia og Aarhus om et

Statstilskud. Der blev da bevilget et samlet Beløb af 500 Kr., der imidlertid i 1921—22 var steget til 15 000 Kr. Samtidig fæstnede Reglerne for disse Statstilskud sig saaledes, at Staten ydede 1 Kr. 25 Ø. pr. Undervisningstime, mod at Skolefonden ydede et tilsvarende Tilskud, medens der ved Kommunitilskud eller paa anden Maade skaffedes 50 Ø., saaledes at der i alt ydedes 3 Kr. pr. Time. Disse 3 Kr. blev dog senere nedsat til 2 Kr. 90 Ø. Udgiften til Lokale, Materialer og deslige maatte afholdes af Kommunen eller paa anden Maade. Samtidig fastsatte man Regler for Fagkredsen, for Undervisningen, for Godkendelsen af Undervisningsplan, for Timetal og for det Minimum af Elever, som ansaas for nødvendigt for, at der kunde ydes Tilskud. Der var imidlertid visse Forskelligheder i Reglerne for Statstilskuddet til Landets og til Byernes Aftenskoler, og det var det, der gjorde det ønskeligt at nedsætte en Kommission om Sagen, Kommissionen af 1928, som jeg har omtalt.

Paa det Tidspunkt, i 1927—28, bestod der 862 saadanne Aftenskoler, der havde henvend 19 000 Elever; der blev undervist i godt 80 000 Timer, og Statstilskuddet var knap 104 000 Kr. Imidlertid opstod der en ny Bevægelse, en ny Udviklingslinie, som afdøde Folketingsmand K. M. Klausen tog Initiativet til. De husker alle hans Arbejde for Ungdomsskolen. Han vilde oprindelig have en obligatorisk Ungdomsskole i Lighed med, hvad der fandtes i Bayern og forskellige andre Lande. Han indskrænkede sig dog til paa Finansloven for 1914—15 at foreslaa en Bevilling paa 15 000 Kr. til saadanne Ungdomsskoler eller, som de kaldtes, kommunale Efterskoler, og det fik han gennemført. Disse Skoler skulde ikke forberede til Eksamen. De skulde give Dagundervisning, Undervisningen skulde i hvert Fald sluttes inden Kl. 7 Aften. Halvdelen af, hvad disse kommunale Efterskoler eller Ungdomsskoler kostede, skulde ydes af Staten, bortset fra Lokale. Senere blev det sat op til tre Fjerdedele, og der blev givet nærmere Regler for Godkendelsen. I 1927—28 blev de tre Fjerdedele, de 75 pCt., nedsat til 60 pCt., hvorpaa vi nu staar. Ved Finansloven for 1921—22 blev den Tid om Aftenen, som Undervisningen maatte udstrækkes til, forlænget fra Kl. 7 til Kl. 9. Ved denne Ændring kom i Virkeligheden de kommunale Efterskoler til at gaa jævnsides med og faa omtrent samme Opgaver som de ældre Aftenskoler,